

Wommels ten zuiden van de Nauwe of Kromme Steeg (1685-1832)

Jelle Miedema

De prekadastrale geschiedenis van huizen omvat ook de erven van die huizen. Verandert een erf of hof van eigenaar, dan verandert ook het patroon van naastlegers. Dat geldt duidelijk voor de huizen ten noorden van de Nauwe of Kromme Steeg¹, maar ook voor de huizen ten zuiden van die steeg. Over die huizen, of beter de percelen genummerd 41 t/m 43 op de kadasterkaart van 1832 (zie kaartje), gaat deze bijdrage.

Perceel nr. 41

1685-1751: In 1685 is Gerloff Lolckes bewoner 'aan 't vooreind competerende' van nr. 39 gelegen ten zuiden van de steeg naar de smederij (nr. 38, zie vorige bijdrage). Hij was toen tegelijk zuidelijke naastleger van de huizen ten zuiden van de Nauwe of Kromme Steeg (de nrs. 42 en 43, deze bijdrage) en dat kan betekenen dat de grond tussen de nrs. 39 en 42/43 in 1685, op eventueel een smidsschuur na, onbebouwd was. Onmogelijk is dat niet, want in die richting wijst ook het volgende:

- de smidssteeg moet in 1685 breder zijn geweest dan de kaart van 1832 laat zien, want hoe konden anders op redelijke wijze vanaf de Terp de smederij bereiken,
- de smederij op nr. 38 heeft in 1694 Symen Tiercks, in 1725 Andrijs Gerrits en in 1751 Andries Gerrits' weduwe als noordelijke naastlegers (zie vorige bijdrage) en die gegevens sluiten naadloos aan op de huizen, eigenaars en bewoners direct ten zuiden van de Nauwe of Kromme Steeg (deze bijdrage),
- huis en erf nr. 40 ten noordwesten van de smederij, na 1769 een jeneverstokerij, ontstond waarschijnlijk kort voor 1744; in dat jaar wordt dat huis voor het eerst vermeld en in 1755 koopt eigenaar Douwe Schotanus grond ten zuiden van dat huis van naastleger smid Douwe Senties (zie vorige bijdrage).

Maar het een sluit het ander niet uit. Lag in 1751 het door Andries Gerrits' weduwe bewoonde huis ten zuiden van de nrs. 42/43, dan is dat huis waarschijnlijk door timmerman Andrijs Gerrijts of diens zoon Tjerk Andrieszn gebouwd in de tuin van een van de huizen aan de zuidzijde van de Nauwe of Kromme Steeg. Aanwijsbaar woont daar in 1765 zoon Tjerk Andries, dus zekerheids-halve begin ik de bewoningsgeschiedenis van perceel nr. 41 met hem.

Fragment kadasterkaart Wommels 1822/1832

¹ De huizen ten noorden van de Nauwe Steeg komen in een volgende bijdrage aan bod. De Nauwe of Kromme Steeg bevindt zich op het noordwesten van de Terp; 'Nauwe Steeg' staat tegenover 'Wijde Steeg', gelegen op het midwesten van de Terp; 'Kromme Steeg' staat waarschijnlijk in verband met een afsplitsing halverwege de steeg noordwaarts.

1765: De graven 1-6 van rij 3 vallen onder een huis van **Tjerk Andries** en **Jan Hoites (x Kerstje Andriesdr)**, mr. uurwerkmaker (Grafboek Wommels 1765).

Aanvulling, toelichting:

- Tjerk Andries van Wommels tr. Wo 1.3.1739 Sjeuke Anes. In 1749 is Tjerk Andriesz timmermansknecht te Wommels (Qk 1749).
- 1754, 1762: Jan Hoites van Sneek tr. Wommels 8.9.1754 Kerstje Andries van Wommels. In 1796 wordt de weduwe van Jan Hoites in een 'arme kamer' onderhouden (speciecohier 1796, nr. 53).

1769-1782: **Tjerk Andries** timmerman (in 1772) is noordelijke naastleger van de jeneverstokerij (inv. 52, fol. 39v; inv. 67, fol. 296; inv. 52, fol. 196 en inv. 53, fol. 65v).

1791: Wed. Tjerk Andries is zuidelijke naastleger van het volgende huis (zie aldaar).

1793: Een 'huisinge en erve', bezwaard met 7 st. grondpacht aan de 'arme voogden'. De koop is inclusief de 'losse borden en planken standers' en de verkoop vindt plaats met toestemming van Jelke Tamboeser en Hijke Jelkes gesterkt met haar man Jan Jansen te Ferwert' (inv. 53, fol. 260v).

Naastlegers: De vaart W, Takle/Teekle Gerrits N, de erven H. Wiarda (de Terp) O, Ate Gadzes Z.
Bewoners: **De kopers**.

Verkoper: **Sjuka Anes wed. Tjerk Andries**, wonend te Wommels.

Kopers: **Harmen Sjoerds en Sjeuke Jelkes** (Tamboeser, ook Tamboezer).

Koopsom: 570 carg.

Aanvulling, toelichting:

- 1796: 'Tjerk Andries wed^e is doodt' (Speciecohier 1796, nr. 65).
- 1800: Harmen Sjoerds is mr. kleermaker te Wommels (inv. 7, fol. 188). In 1803 is sprake van een geschil tussen hem en Pietje Sijbes wed. Hette Olingius met haar zoon Sijbe Hettes Olingius over de levering van een 'zwart lakens gemaakte camisool met het geene daar toe en bij behoort' (inv. 7, fol. 217).

Speciecohier nr. 70, aantal schoorstenen 1 à 2

1796: Harmen Sjoerds 'uts' [ut supra, als boven, hier 'vrij van hoofdgeld]' (schoorsteen: 1)
1797: Harmen Sjoerds 'uts', (1)
1798: Harmen Sjoerds (1)
1799: Harmen Sjoerds (1); en 'Eibert Gadses adsistent van no. 78' (1)
1800: Harmen Sjoerds (1); 'Eibert Gadses vertrokken na N ^o . 64, nu ledig en de schoorsteen toe'.
1801- 1803: Harmen Sjoerds (1½)
1804-1805: Harmen Sjoerds (2)

Kadaster nr. 41

1832: Huis en erf, perceel 41, legger 21, grootte 400 m² (Van der Vaart en Talsma 1994:53).

Eigenaar: **Harmen Sjoerds Beijsta**, kleermaker.

Aanvulling, toelichting:

- Overleden Wommels 8.6.1825 in huis no. 5 Johantje Harmens Beista, oud 27 jaar, geboren te Wommels, dochter van Harmen Sjoerds Beista en w. Sieuke Jelkes Tamboezer en huisvrouw van Pieter Sieks de Vries, timmerknecht.
- Overleden Wommels 24.7.1845 Harmen Sjoerds Beista, kleermaker, oud 78 j., geb. te Cubaard, weduwnaar van Sjouwke Jelkes Tamboeser, zoon van Sjoerd Sijbouts Beista en Johantje Harmens; aangevers: Sijbren Allerts Zandstra, koopman te Wommels, oud 47 j. en Egbert Gatzes Struikisma, veldwachter te Wommels, oud 76 j.
- 1845: Te koop 'Een HUIS, TUIN en ERVE, staande en gelegen in het Gebuurte van den dorpe Wommels, aldaar onder de gebouwen gemerkt met no. 32, en in het *Kadaster sectie A, gemeente Wommels met no. 41*, beslaande 4 roede; door wijlen den *Eigenaar Harmen Sjoerds Beista* met den dood ontruimd; den 12 Mei 1846 vrij te aanvaarden; waarop voorloopig is geboden is som van f 900' (adv. LC 22.8.1845; 1^e curs. JM).

De percelen nrs. 42 en 43

(Terpzijde, met de koper Trekvaartzijde)

1685: Een 'huijsinge met de kleijne schuire sampt hovinge met de stakkettinge ende stede cum annexis', bezwaard met 7 st. grondpacht aan de pastorie (...) 'bij ons w: moeij naagelaten ende bij den coper tegenwoordigh bewoont wordende (...) den coper sels met een middel muir gescheiden die [elx] voor de helft toecomt en onderhouden moet worden ten westen' (inv. 48, fol. 44v en inv. 64, fol. 69).

Naastlegers: De koper W, Take Pijtters 'ofte den gemene steijgh' N, 'de pastorie [terp] ofte t' [al]gemeene pad' O, 'Gerloff Lolckes bewoonde huisinge' Z.

Bewoner: **De koper**.

Verkopers: **De erven van Jeltie Doedes**, i.l. 'echte huysfrou van Sijmen Tiercks'.²

Koper: **Sijmen Tiercks**.

Koopsom: 215 gg. (volgens het hypotheekboek), het gerecht wijst consent.

Aanvulling, toelichting:

- Jeltie Doedes tr. 1^e Albert Ypes en 2^e Simen Tiercks/Tjercks, beiden mr. timmerman. Voor Albert Ypes, zie *Klaaikluten* 2005/2.

1692: Symon Tiercks is noordelijke naastleger van de smederij (zie boven bij perceel 41).

1702: Symon Tiercks is zuidelijke naastleger van een huis direct ten noorden van de 'al]gemene' of Kromme Steeg (inv. 49, fol. 18).

Aanvulling, toelichting:

- Symen Tiercks was mogelijk een broer van Dieuwcke Tiercks (van Dronrijp), de vrouw van Gerrit Andries (I), en dan de oom van de volgende bewoner. In 1671 verkoopt Dieucke Tyercks wed. Gerrit Andries de helling aan Sijmen Tyercks, timmerman te Wommels (in 1668 gehuwd met Jeltie Doedes wed. Albert Ipes). Volgens het lidmatenboek van Wommels was hij ingekomen in 1665 en overleed hij in 1718. In 1706 zegt hij Harmen Harmens per 12 mei 1707 de huur op van een 'huisinge hovinge cum annexis' (inv. 4, fol. 5?).

1725, 1733: Andrijs Gerrits is noordelijke naastligger van de smederij (zie inleiding boven).

Aanvulling, toelichting:

- 1703-1734: Andries Gerrits van Wommels tr. Wo 7.1.1703 Sipck Goslicks van Wommels, bel. 27.4.1703, lidmaten 1706, 1721, 1734. Hij is een zoon van Gerrijt Andries en Dieucke Tjercks, schuitenmaker en eigenaars van de helling ten zuidwesten van het dorp (zie *Klaaikluten* 2003/1 e.v.). Andries Gerrits is diaken in 1709 en ouderling in 1724, 1730. Zij zijn de ouders van Dieuck (ged. 1705), Wypkjen (1710), Tierck (1713), (zie boven), Goslich (1717), Anschie (1719) en Kerstie (1719), (volgt). En vermoedelijk zijn ze ook de ouders van Gerrit Andries (x Gerbrich Taekles), de latere eigenaar-bewoner van het koopmanshuis op het midwesten van de Terp (zie *Klaaikluten* 2011/2:22).

1751: Andries Gerrits' weduwe is noordelijke naastligger van de smederij (zie boven).

1757: Gerryt Andriesz is als eigenaar zuidelijke naastleger van een huis ten noorden van de 'al]gemene of Kromme Steeg (inv. 51, fol. 61).

Aanvulling, toelichting:

- Gerrits Andries van Wommels tr. wo 30.8.1733 Gerbrich Teekles (Tiemersma, zie *Klaaikluten* 2011/2: 21). Zij laten in Wommels dopen Andries (4.3.1736), Andries (14.4.1740), Tetje (26.8.1743) (volgt),

---

² De erfgenamen van Jeltje Doedes ('ons moij [tante] ende schoonmoij') zijn: 1. Hiltie en Wypck Gerlofs, 2. Jelle Heeres, zoon v. Heere Jelles van Achlum x Franeker 10.5.1657 Tzietske Doedes van Achlum, en 3. Peecke Claesen, allen met handmerk (inv. 64, fol. 67; zie ook inv. 60, fol. 247). Hiltje en Wypck waren waarschijnlijk dochters van Jaets Doedes van Achlum (x Harlingen 2.6.1633 Gerlof Wypckes van Hichtum). Op 19.8.1677 gaan te Wommels een Wijbbe Hobbes van Dronrijp en Hiltie Gerlofs van Wommels in ondertrouw.

Sipkjen (15.9.1746) (volgt) en Taekle (24.11.1749) (volgt). In 1749 was Gerrit Andriesz een 'welgesteld timmerman' (QK). Hij bezat meerdere huizen in Wommels en overleed daar in/voor 1765.

(Terp- en Trekvaartzijde)

1791a: Een 'huis met een bleek en tuin.' In het huis worden twee kamers verhuurd, elk voor 34 gls. per jaar. Bewoner Eibert Gadses heeft het recht van huur tot mei 1792 en Harmen Sjoerds tot mei 1793. (inv. 53, fol. 246).

Bewoners: a. **Eibert Gadses**, b. **Harmen Sjoerds**.

Naastlegers: De vaart W, de Steeg N, de Wommelser buren O, wed. Tjerk Andries Z.

Verkoper: **Tettie Gerrits**, gesterkt met haar man **Ynte Broers** mr. timmerman te Wommels.

Koper: **Takle Gerrits**, koopman te Workum.

Koopsom: 600 carg.

Aanvulling, toelichting:

- 1792: Takle Gerrits, koopman te Workum, Tettie Gerrits (x Ynte Broers) en Septien Gerrits gesterkt met haar man Ale Gerbens, mr. timmerman te Wommels, verkopen aan Gaele Arjens Faber 13 pm en 1 ½ einsen land in een sate te Wommels groot 90 pm, 'Pietie Jacobs Wed^e Arrien Gaelis Faber daaraan com-peterende, die ook voor de overige gedeelten eigenaarsche is' (inv. 53, fol. 243).
- 1793: Taekle (ook Taekele) Gerrits koopman te Wommels, *noie uxore* vraagt Harmen Sjoerds (zijn zwa-ger, volgt) de door hem gebruikte kamer te verlaten (inv. 7, fol. 144/145).
- Taekele Gerrits belijdenis Wommels 10.5.1778, naar Workum 4.8.1789, gehuwd met Richtje Sjoerds; zij bel. Wommels 4.5.1783 en met attestatie naar Workum 1789; beiden met attestatie van Workum 3 feb. 1793. In de jaren 1783-1788 en 1792-1799 laat het echtpaar in Wommels kinderen dopen (DTB-boeken).
- Eibert, ook Egbert, Gadses Struiksma 'adsistent' (veldwachter) van Wommels tr. daar (1^e) 1.6.1788 Pierkjen Hettes Olingius van Wommels, (2^e) 20.2.1803 Apollonia Gerrijts Hiemstra van Wommels en (3^e) 30.4.1809 Dieuwke Andries van Wommels. Hij werd in korte tijd twee keer weduwnaar, wat kan verklaren waarom hij relatief vaak verhuisde.

1791b: Taekle Gerrits, koopman te Workum, is op 24.11.1791, volgens een reversaalbrief ge-toond in 1801, voor de koop van een huis te Wommels 600 carg. schuldig aan 'mijn suster' **Tettie Gerrits** (Tiemersma), gesterkt met haar man Ynte Broers (Kingma), timmerman te Wommels, (inv. 69, fol. 153).

Bewoners: **Harmen Sjoerds** en **Eibert Gadses**.

Speciekohier nr. 71, aantal schoorstenen 2

1796: Taekle Gerrits 'verklaart sich onder de 600 £'(1)
1797: Takle of Taekle/Teekle Gerrits (2)
1798-1804: Taekle Gerrits (2).
1805: Tekele Gerrits (2).

(trekvaartzijde)

1832a: Huis en erf, perceel 42, legger nr. 239, grootte 105 m² (Van der Vaart en Tolsma 1994:53).

Eigenaar: **Wed. Taekele Gerrits Timmersma**, arbeidster (d.i. **Richtje Sjoerds Beijsta/Bijstra**).

(terpzijde)

1832b: Huis en erf, perceel 43, legger 239, grootte 154 m² (Van der Vaart en Tolsma 1994:53).

Eigenaar: **Wed. Tekele Gerrits Timmersma**, arbeidster.

Aanvulling, toelichting:

- 1836: Overl. te Blessum (Menaldumadeel) 28.1.1836 'Rigtje Sjoerds Bijstra', oud 73 j. geb. te Cubaard, laatst wonend te Blessum, wed. van Teekle Gerrits, dochter van Sjoerd Sijbolts en Johantje- Tjibbes.
- Tekele Gerrits nam zijn moeders achternaam (zie boven) als familienaam aan. Naast Tijmersma en Tiemersma, treffen we hier als variant Timmersma aan.

Leiden, zomer 2012

De Nauwe of Kromme Steeg op het noordwesten van de Terp, Wommels

BIJLAGE: Raamgenealogie Gerrit Andries- en Andries Gerritsvolk van Wommels (1662-1816)

I: **Gerrit Andries**, schuutmaker en hellingbaas te Wommels, tr. Dronrijp 14.4.1661 **Dieucke Tiercks**, zij ingekomen gem. Wo-Hi (kerkelijke gemeente Wommels-Hidaard) 21.10.1662, weduwe in 1686.
Kinderen: 1. Janke, ged. Wo 7.8.1663, tr. 10.1.1682 Wybren Taeckes van Wommels, 2. Tierck, ged. Wo 10.12.1665, tr. 20.4.1690 Catharina Menzinga van Wommels, 3. **Andries** (*volgt II*), 4. Dirck, ged. Wo 14.11.1669, tr. 1° 4.12.1694 Lijsbeth Dircx, tr. 2° 7.6.1705 Uijlckie Hessels van Wommels.

∞

II: **Andries Gerrits**, ged. Wommels 10.11.1667, mr. timmerman te Wommels, tr. 7.1.1703 **Sipck Goslicks**.
Kinderen: 1. vermoedelijk **Gerrit** (hij had een dochter Sipkje; *volgt III.1*), 2. Dieucke, ged. Wo 5.7.1705, tr. in 1746 Anthonie Gerrits, mr. koperslager, 3. Wypkjen, ged. Wo 31.10.1710, 4. **Tierck** (*volgt III.2*), 5. Goslich, ged. Wo 25.4.1717, 5. en 6. (tweeling): Anschie en Kerstie, ged. Wo 27.8.1719, Kerstie tr. 8.9.1754 Jan Hoites.

∞

III.1: **Gerrit Andries** (II), mr. timmerman, geb. ca. 1704, tr. 1733 **Gerbrich Taekles Tiemersma**.
Kinderen: 1. Andries, ged. Wo 4.3.1736, ovl. als dopeling, 2. **Andries** (*volgt IV.1*), 2. Tetje, ged. Wo 1.9.1743, tr. Ynte Broers Kingma, 4. Sipkjen (vermoedelijk genoemd naar Sipck Goslicks), ged. Wo 18.9.1746, tr. Ale Gerbens, timmerman te Wommels, 5. **Taeckle** (*volgt IV.2*).

III.2 **Tierck Andries**, timmerman, geb. Wommels 11.8. 1713, ovl. voor 1793, tr. 1.3.1739 **Sieuke Anes**.
Kinderen: 1. Sijmen, geb. in 1739 en ovl. als dopeling, 2. Nieske, geb. 7.8.1744, 3. Sijmen, geb. 14.7.1748 en ovl. als dopeling, 4. Wipkjen, geb. 23.2.1753.

∞

IV.1: **Andries Gerrits Tiemersma**, timmerman, ged. Wommels 14.4.1740, nam van moederskant de naam Tiemersma aan, ovl. Wommels 5.11.1816, tr. Wommels 3.2.1765 **Foekje Johannes Born** van Bolsward, ovl. Wommels 20 feb 1816.

Kinderen: 1. Gerryt, ged. Wo 8.8.1768, 2. Maike, ged. Wo 11.11.1770, 3. Gerbrig, geb. Wo 19.2.1773, 4. Johannes, geb. Wo 24.5.1775, 5. Tjibbe, geb. Wo 27.12.1777, 6. Elizabeth, geb. Wo 21.3.1780, 7. en 8. (tweeling) Dieuwke, geb. Wo 11.10.1780, ovl. Wommels 2.10.1856, oud 73 j. als wed. van Egbert Gadses Struiksma, en Gerryt, 9. Gerryt, geb. Wo 11.3.1785, 10. Gerryt, geb. Wo 20.5.1787.

IV.2 **Taeckle Gerrits Tiemersma**, geb. Wommels 24.11.1749, koopman te Workum en Wommels, nam van moederskant de naam Tiemersma aan, tr. Wo 4.2.1781 **Rigtje Sjoerds Beijsta**, in 1832 vermeld als 'wed. Timmersma', in 1836 ovl. te Blessum als Rigtje Sjoerd 'Bijstra'.

Kinderen: 1. Gerrit, geb. Wo 3.7.1783, 2. Sjoerd, geb. Wo 3.1.1786, 3. Tjibbe, geb. Wo 25.1.1788, 4. Johantje, ged. Workum 7.2.1790, 5. Gerben, geb. 28.5.1792, 5. Dirk, geb. Wo 29.10.1794, 6. Sybout, geb. Wo 16.12.1796, 7. Johannes, geb. Wo 9.11.1799.